VÝTVARNÁ VÝCHOVA (ZŠ)
UMENIE A KULTÚRA (SŠ)

HODNOTENIE NA ZÁKLADNEJ ŠKOLE

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY HODNOTENIA

Pri hodnotení žiaka vo vyučovacom predmete **výtvarná výchova** sa uplatňuje osobný a diferencovaný prístup. Hodnotenie vychádza z dosahovania vzdelávacích cieľov predmetu a prihliada na individuálne schopnosti, možnosti a pokrok žiaka.

Výtvarný talent, vrodené umelecké nadanie ani estetická kvalita výtvarnej práce nie sú samostatným a rozhodujúcim kritériom hodnotenia.

Pri hodnotení sa posudzuje predovšetkým:

- prístup žiaka k práci,
- aktivita a vynaložené úsilie,
- splnenie zadania a vzdelávacieho cieľa,
- pripravenosť na vyučovanie a pracovné návyky,
- primeraná snaha o samostatné riešenie zadania,
- osvojenie a využitie výtvarných techník a postupov,
- schopnosť prácu dokončiť.

Výsledná výtvarná práca **nie je jediným ani rozhodujúcim kritériom hodnotenia**. Pri posudzovaní sa zohľadňuje aj proces výtvarnej činnosti a individuálny pokrok žiaka.

KRITÉRIÁ A VÁHA HODNOTENIA

KRITÉRIUM	VÁHA
Prístup k práci a aktivita	**35 %**
Splnenie zadania a vzdelávacieho cieľa	**35 %**
Pracovné návyky a pripravenosť	**20 %**
Tvorivý prístup	**10 %**
Spolu	**100 %**

Prístup k práci a aktivita = 35 %

Hodnotí sa najmä: aktívne zapojenie žiaka do výtvarnej činnosti,
snaha a vynaložené úsilie,
využívanie času na prácu,
rešpektovanie pokynov učiteľa,
samostatnosť primeraná veku a schopnostiam žiaka,
schopnosť dokončiť zadanú úlohu.

Splnenie zadania a vzdelávacieho cieľa = 35 %

Hodnotí sa najmä: porozumenie zadaniu,
splnenie stanovenej témy a požiadaviek,
primerané využitie osvojených poznatkov,
použitie požadovanej výtvarnej techniky alebo postupu,
aplikácia učiva v praktickej výtvarnej činnosti,
dokončenie práce v stanovenom rozsahu.

Pracovné návyky a pripravenosť = 20 %

Hodnotí sa najmä: pripravenosť na vyučovanie,
nosenie potrebných výtvarných pomôcok a materiálov,
správne a bezpečné používanie výtvarných nástrojov a materiálov,
organizácia práce,
šetrné zaobchádzanie s materiálmi,
udržiavanie poriadku na pracovnom mieste,
upratanie pracovného
priestoru po skončení práce.

Tvorivý prístup = 10 %

Hodnotí sa najmä: primeraná snaha o vlastné riešenie zadania,
samostatnosť pri riešení úlohy,
ochota využívať osvojené výtvarné postupy a skúšať ich rôznymi spôsobmi.

Pri tomto kritériu sa nehodnotí výtvarný talent ani prirodzená umelecká zručnosť žiaka.

BODOVÉ HODNOTENIE

Jednotlivé kritériá sa pri konkrétnej výtvarnej úlohe hodnotia bodmi. Maximálny počet bodov je **20 bodov**.

KRITÉRIUM	Maximálny počet bodov
Prístup k práci a aktivita	**7 bodov**
Splnenie zadania a vzdelávacieho cieľa	**7 bodov**
Pracovné návyky a pripravenosť	**4 body**
Tvorivý prístup	**2 body**
Spolu	**20 bodov**

Bodové hodnotenie zohľadňuje stanovenú váhu jednotlivých kritérií.

PREVOD BODOVÉHO HODNOTENIA NA ZNÁMKU

Počet bodov	Známka	Slovné vyjadrenie
18 – 20 bodov	**1 – výborný**	Žiak pracuje aktívne a zodpovedne, zadanie splní v požadovanom rozsahu, je pripravený na vyučovanie a prejavuje primeranú mieru samostatnosti.
15 – 17 bodov	**2 – chválitebný**	Žiak pracuje prevažne aktívne a zodpovedne, zadanie spravidla splní, s menšími nedostatkami v práci alebo pracovných návykoch.
11 – 14 bodov	**3 – dobrý**	Žiak pracuje s primeranou snahou, zadanie splní čiastočne alebo s viacerými nedostatkami, prípadne potrebuje častejšiu podporu a usmernenie.
7 – 10 bodov	**4 – dostatočný**	Žiak pracuje s nízkou mierou aktivity a úsilia, zadanie splní len čiastočne a má výrazné nedostatky v pracovných návykoch alebo v aplikácii učiva.
0 – 6 bodov	**5 – nedostatočný**	Žiak zadanie nesplní alebo sa do práce napriek primeranému usmerneniu nezapája; nepreukáže požadované osvojenie učiva a pracovných postupov.

ZÁSADY UPLATŇOVANIA HODNOTENIA

1. Hodnotenie má byť **transparentné, primerané veku a individuálnym možnostiam žiaka** a má podporovať jeho aktivitu a záujem o výtvarnú činnosť.
2. Pri hodnotení sa **neporovnáva výtvarná úroveň jednotlivých žiakov medzi sebou**. Posudzuje sa najmä miera splnenia stanovených požiadaviek a individuálny pokrok žiaka.
3. **Výtvarný talent, estetická úroveň práce alebo vrodené umelecké nadanie nie sú dôvodom na zvýšenie alebo zníženie známky.**
4. Ak žiak nemá potrebné pomôcky, hodnotí sa táto skutočnosť v rámci kritéria **pracovné návyky a pripravenosť**. Samotná absencia konkrétnej pomôcky nie je automatickým dôvodom na udelenie zníženej známky.
5. Pri hodnotení sa prihliada na okolnosti, ktoré mohli ovplyvniť výkon žiaka, a na jeho individuálne vzdelávacie potreby a možnosti.
6. Pri dlhodobom hodnotení žiaka sa neprihliada iba na jednotlivé výtvarné práce, ale na **celkovú úroveň jeho práce, aktivitu, prístup, plnenie vzdelávacích cieľov a pokrok počas hodnotiaceho obdobia**.
7. Učiteľ môže pri jednotlivých výtvarných úlohách primerane upraviť pomer alebo význam čiastkových kritérií podľa charakteru zadania, pričom základné princípy hodnotenia zostávajú zachované.

CHARAKTERISTIKA VÝSLEDNEJ ZNÁMKY

Výsledná známka z predmetu výtvarná výchova vyjadruje **úroveň dosahovania vzdelávacích cieľov žiakom, jeho aktivitu a prístup k výtvarnej činnosti, mieru úsilia, splnenie zadaní, pracovné návyky a primeraný tvorivý prístup**.

Hodnotenie je zamerané na **proces učenia a výtvarnej činnosti, nie na hodnotenie umeleckého talentu žiaka**.

HODNOTENIE NA GYMNÁZIU

Klasifikácia v predmete Umenie a kultúra na gymnáziu (pre I. GA, II. GA)

Hodnotenie v predmete umenie a kultúra na strednej škole funguje ako spätná väzba, ktorá žiakovi prezentuje názor okolia (v tomto prípade učiteľa, resp. školy, spolužiakov) na kvalitu a význam jeho činnosti. Zároveň zaraďuje činnosť a osobnostné premeny žiaka medzi veličiny, ktoré sú pre dané okolie (spoločnosť) hodnotou.

Oblasť prežívania, interpretácie sveta a vyjadrovania, oblasť postojov, to všetko predstavuje procesy, ktoré sú v takej miere viazané na individuálne vlastnosti a podmienky jednotlivca, že možnosť ich kvantifikácie a objektivizácie je veľmi obmedzená. Rozvinutie práve týchto procesov je však cieľom predmetu umenie a kultúra. Napriek tomu citlivé rozlíšenie, pomenovanie i záverečné uznanie procesov rozvoja osobnosti sú pre ich nositeľa a vývoj žiaka dôležité.

Špecifikom výchovy v predmete umenie a kultúra je, že sa očakáva vlastný prístup žiaka k aplikácii vyjadrovacích prostriedkov, nástrojových a koordinačných zručností v rozvoji vlastného vnímania. Očakáva sa samostatný prístup žiaka najmä v oblasti chápania a interpretácie kultúrnych artefaktov a pri vytváraní vlastných symbolických reprezentácií skutočnosti či svojho vnútorného sveta. Umenie a kultúra sa nenapĺňa len realizáciou požadovanej edukačnej úlohy na vyučovaní, ale tento program tvorí východisko k samostatnému (tvorivému) seba-vyjadrovaniu žiaka. Predmet by inak nespĺňal svoje poslanie: formovať mentálne štruktúry žiaka v smere k aktívnej otvorenosti voči rôznorodým interpretáciám a v smere k tvorivému vyjadrovaniu sveta a seba.

Hodnotenie tohto predmetu má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka, usmerniť jeho osobnostný vývoj a rozvinúť v ňom kultúrne potreby. Tu musí učiteľ brať ohľad na schopnosti, nadanie, ambície, vkus a predchádzajúce výkony žiaka. Hodnotenie je aj porovnaním v rámci skupiny žiakov (triedy). Toto porovnanie má mať najmä výchovný charakter. Pri zohľadnení osobitosti každého žiaka poskytuje triede aj žiakovi obraz o pestrosti prístupov, o rôznych formách pochopenia problematiky v triede i o rozvrstvení škály postojov, názorov a aktivity medzi jednotlivými žiakmi. Nehodnotíme teda len výsledok činnosti (vytvorený artefakt, vyjadrenú interpretáciu, pomenovaný zážitok), ale celý výchovný proces a prístup žiaka v rámci neho.

Ťažiskovou formou hodnotenia v predmete umenie a kultúra je formatívne hodnotenie procesov, ktoré sa odohrávajú priamo na hodine v žiakovom myslení a cítení. Nejde však o jednoduché jednoslovné vyjadrenie typu „dobre“, „len tak ďalej“, „správne“. Dôležité je rozvinúť zložitejšie slovné hodnotenie na hodine tak, aby učiteľ poskytol žiakovi citlivú, veku primeranú a analyticky podloženú spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti. Vo vzájomnej komunikácii má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup. Túto formu je vhodné kombinovať so sebahodnotením žiaka.

Cieľom je dosiahnuť, aby žiak nebol len jednorazovo hodnotený na záver hodiny či po podanom výkone. Predmet umenie a kultúra si vyžaduje komplexnú spätnú väzbu na aktivitu žiakov, na spôsoby ich spolupráce, na ich motiváciu, ako aj na výsledky ich práce.

Záverečnou formou takejto komplexnej spätnej väzby je škálovanie formou známok, porovnateľné so známkovaním, aké sa používa na iných predmetoch vyučovaných na škole. Nie je však nutné známkovať každú prácu a každý výkon žiaka. Závisí od učiteľa, ktoré úlohy bude hodnotiť, aby hodnotenie poskytlo žiakovi i prostrediu dostatočný obraz o jeho kvalitách a vývoji.

Učiteľ berie ohľad na to, že vnímanie kultúry, porozumenie kultúrnym artefaktom a využívanie nástrojov kultúry pre sebavyjadrenie či komunikáciu súvisí so seba-projekciou, záujmami, motiváciou, hodnotovými orientáciami, fantáziou, emocionalitou, s úrovňou poznania u žiaka i s celým intímnym svetom žiaka. Preto sa pri hodnotení treba vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, ktoré by sa mohli necitlivo dotknúť osobnostného zamerania žiaka. Je dôležité uplatňovať diferencovaný a individuálny prístup. Predložené kritériá sú orientačné, učiteľovi ponúkajú základnú štruktúru pre analýzu jednotlivých zložiek činnosti žiaka v rámci umenia a kultúry.

V rámci predmetu umenie a kultúra hodnotíme tieto oblasti žiakovho správania:

a) jazykové (alebo literárne), vizuálne, pohybové (alebo dramatické), zvukové (alebo hudobné) vyjadrenie spôsobu, akým žiak vníma kultúrne artefakty,
b) tvorbu jazykových, vizuálnych, pohybových a zvukových artefaktov,
c) reflexiu kultúrnych artefaktov; žiacku reflexiu ich vlastných postojov,
d) rôznorodé prejavy názorov a postojov,
e) prejavy zložitejších poznávacích procesov,
f) prácu s informáciami,
g) prácu s médiami,
h) spôsoby komunikácie pri riešení úloh,
i) prejavy spolupráce pri riešení úloh,
j) prejavy motivácie k činnosti,
k) prejavy rôznych kognitívnych procesov, prejavy emocionálnych procesov/ Rozvoj EQ a IQ zložiek v prepojení/

Pri hodnotení obsahu žiakovej práce uplatňuje učiteľ tieto hlavné kritériá:

a) žiakovu flexibilnosť vo vnímaní kultúrnych a iných artefaktov, znakov, situácií, činností, žiakovu otvorenosť k zmenám vo vnímaní kultúrnych artefaktov, znakov, situácií, činností,
b) pestrosť žiakových tvorivých cieľov, pestrosť vyjadrovacích prostriedkov využívaných žiakom, schopnosť tvorivo manipulovať s vyjadrovacími prostriedkami rôznych oblastí kultúrnej tvorby a ako žiak rozpoznáva dôsledky a účinky svojej tvorby,
c) žiakovu samostatnosť v reflexii kultúrnych artefaktov, v interpretácii kultúrnych znakov, v reflexii vlastnej tvorivej činnosti, ako žiak rozpoznáva dôsledky a účinky svojej tvorby. Hodnotíme, ako žiak identifikuje vlastné predsudky a stereotypy, ako žiak pozoruje a odlišuje prejavy emócií od emócií samotných.

d) žiakovu schopnosť venovať pozornosť odlišným názorom a postojom, schopnosť tolerovať odlišné názory a postoje, hodnotíme žiakovu schopnosť obhajovať svoje názory a postoje, hodnotíme žiakovu schopnosť adaptovať svoje názory a postoje v novej situácii,
e) ako sa u žiaka prehlbuje poznanie kultúry, hodnotíme ako sa u žiaka rozširuje poznanie kultúry, ako žiak aplikuje získané poznanie na nové situácie,
f) žiakovu samostatnosť v získavaní, spracúvaní a využívaní informácií a ako korektne narába s informáciami,
g) žiakovu schopnosť samostatne argumentovať vo vzťahu k obsahom médií, vyhodnotiť dôsledky pôsobenia jednotlivých produktov médií.

V rámci predmetu umenie a kultúra učiteľ uplatňuje tieto hlavné kritériá:

a) žiakovu kultivovanosť v komunikácii pri riešení úloh, schopnosť komunikovať s pomocou rôznych vyjadrovacích prostriedkov (slovných, pohybových, zvukových a pod.), efektívnosť žiakovej komunikácie pri riešení úloh a ako žiak interpretuje efektívnosť vlastnej komunikácie,
b) originálny vklad žiaka do spolupráce pri riešení úloh, zodpovednosť žiaka pri riešení úloh schopnosť žiaka efektívne spolupracovať pri riešení úloh,
c) prejavy žiakovho záujmu o kultúrne artefakty a o kultúrnu tvorbu, aplikáciu žiakovho záujmu do iných oblastí kultúrnej tvorby,
d) pestrosť v prejavoch kognitívnych procesov u žiaka,
e) zručnosti, s akými žiak prejavuje svoju emocionalitu, kultivovanosť v prejavoch žiakovej emocionality.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak je tvorivý, flexibilný, otvorený zmenám, využíva pestré vyjadrovacie prostriedky a neustále ich obnovuje, reflektuje kultúrne procesy i svoje premeny.
Stupňom 2 – chvalitebný sa žiak klasifikuje, ak spĺňa kritériá, ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.
Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak realizuje úlohy priemerne, chýba mu iniciatíva, je slabo motivovaný k tvorbe, nerozširuje svoju flexibilnosť, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, komunikuje nekultivovane, ťažšie identifikuje predsudky a stereotypy.
Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak realizuje úlohy s pomocou imitácie, prejavuje len základné zručnosti v manipulácii s vyjadrovacími prostriedkami kultúry. Minimálne identifikuje prebiehajúce procesy, len s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti, schopnosti a poznanie v nových oblastiach.
Stupeň 5 – nedostatočný neodporúčame používať (pretože každý žiak má z rodiny a prostredia isté kultúrne návyky a schopnosť vnímania kultúrnych artefaktov).

V predmete Umenie a kultúra sa uplatňuje mimo známok aj hodnotenie: slovné – analytické, analyticko-syntetické, holistické, sumatívne hodnotenie bodové, hodnotenie percentuálne, hodnotenie znakom, ako a-absolvoval, n-neabsolvoval, + aktívny, - pasívny použitie formy rubrika Afektívna doména C, ak žiak v prezentácii hodnotí svoju činnosť a výsledný produkt. Učiteľ hodnotí, či sa jeho hodnotenie opiera o relevantné fakty.

Poznámky: Ťažiskom je samotný proces. Finálna tvorba nemusí byť vždy hodnotená, ak sa jedná napr. o prípravný náčrt, cvičenie, experimentovanie, doplnkové a rozširujúce námety, postrehy, schémy, a pod.

Nepoužitie známok / formatívne hodnotenie/ je rovnako silná didaktická metóda ako sumatívne hodnotenie, ak sú tieto metódy v správnej vzájomnej interakcii.

Samotné spriemerovanie známok v konečnom-záverečnom hodnotení sa neodporúča, i keď edukačný server je takto v školách nastavený, kvôli iným predmetom.

Chýbajúci žiak si písomku dopíše v prípade, že má nedostatok známok, alebo v prípade záujmu. Termín a miesto sa vzájomne dohodne medzi žiakom a učiteľom.